

§ 38. Ako delegat traži reč radi ispravke svoga govora, koliko je taj dao povoda kakvom nesporazumu, ili izazvao potrebu lične odbrane, onda će mu se dati reč odmah po svršetku govora prethodnika. U 5 minuta, govornik ne može govoriti duže od 5 minuta, i može pored lične odbrane ispravljati samo pogrešno navedene činjenice iz svoga govora.

Koliko predsede smatra da dotični delegat nije izazvan drugim govornikom, on mu neće dati traženu reč. Ako delegat nije zadovoljan predsedeovim rešenjem, o stvari odlučuje skupština bez rasprave.

Ako je više govornika izazvano na ličnu odbranu ili otkaz objašnjenja, predsede će im davati reč po redu prijave.

Ovim se paragrafom ne mogu koristiti delegati koji su prekidanjem i upadima izazvali govornika da o njima govori, odnosno da na njihov izazov reagira. Svaki govornik u pravilu mora govoriti s mesta određenoga za izvestioce, osim kada govori o poslovniku ili u ličnoj stvari, odnosno ako daje kratka objašnjenja i pitanja tada, može da govori i sa svoga mesta.

§ 39. U načelnoj raspravi govori delegata koji govore u ime grupe mogu trajati najduže 20 minuta, govori ostalih delegata mogu trajati najduže 5 do 10 minuta. U posebnoj raspravi mogu govoriti delegata koji govore u ime grupe trajati najduže 10 minuta, a govori ostalih delegata 5 minuta.

U ime jedne te iste grupe mogu govoriti u istoj stvari najviše dva delegata.

Pod grupom se razume najmanje 10 delegata, čija imena predlaže govornik zajedno s prijavom za reč, i to pismeno i sa potpisima onih u čije ime govori.

§ 40. U načelnoj debati može skupština zaključiti u slučaju potrebe, koliko će vremena trajati posebna debata. Ovo se odlučuje bez diskusije. Na predlog 1/3 delegata glavne skupštine, 30 delegata banovinske skupštine i 15 članova sreske skupštine može skupština većinom glasova rešiti da se rasprava zaključi. Pre toga imaju pravo govoriti još po jedan delegat za i protiv, te izvestilac i predstavnik uprave.

§ 41. Govornik može govoriti samo o pitanju, koje je na dnevnom redu. U govorima se ne mogu dirati stvari privatnoga života i ličnih prilika, kao ni međusobnih zvaničnih odnosa.

U debati je zabranjeno doslovno čitanje govora ili referata. Isto tako je zabranjeno iznošenje dokumenata koji nemaju veze s predmetom. Predsednik poziva govornika da se drži predmeta, ako se od njega udalji. Posle drugoga poziva a prilikom trećega slučaja oduzima predsede govorniku reč.

Osim predsede niko drugi ne može prekidati govornika niti ga opominjati na red.

Zabranjeno je svako smetanje slobode govora.

Ko smeta slobodu govora, predsede ga poziva na red, i to se beleži u zapisnik. Ako to čini koja grupa, označuje se u zapisnik i ta grupa.

§ 42. Sednice skupštine zaključuje predsede uz njezin pristanak, objavivši dnevni red, dan i sat naredne sednice.

Red poslova u sednici.

§ 43. Sreske i banovinske skupštine počinju čitanjem zapisnika prethodne sednice, ako zapisnik nije overovljen po skupštinskim overovačima kojih je u tom slučaju 3—5. Svaki punopravni član skupštine ima pravo pregledati zapisnik prethodne sednice. Na pitanje predsede, da li ko šta ima da primeti na zapisnik, ako niko ništa ne primeti, predsede objavljuje pre prelaza na dnevni red da je zapisnik primljen. Na glavnoj se skupštini u pravilu čitaju zapisnici.

Ako ko daje primedbu zapisniku, onda se postupa po §§ 29 i 30 ovog poslovnika. Debata o zapisniku može da traje najviše 1/4 sata.

§ 44. Pre prelaza na dnevni red, uprava i predsede odgovaraju na interpelacije predane po pravilniku. Rasprava na kratka pitanja može da traje najduže 1/4 sata, a o saopštenjima se ne vodi debata.

Uprava može davati svoja saopštenja na sednici u svako vreme.

Podnošenje predloga za skupštinu.

§ 45. Predloge skupštini mogu podnositi društva i sekcije kao zaključke upravnih odbora i zbora, te izvršni, upravni i glavni odbor.

Svaki predlog mora da bude podnesen pismeno sa obrazloženjem i navodom zaključka sreske ili banovinske ili glavne skupštine, i kao i s ishodom glasanja o tomu predlogu.

Delegati mogu podnositi svoje posebne predloge samo pismeno, isto ako ih sopotpiše na glavnoj skupštini 50, a na banovinskoj i

sreskoj 1/3 punopravnih članova; po potrebi predsede ima prava da ustanovi taj broj glasanjem.

Predlogi upravnih odbora, društava i sekcija moraju biti predani najmanje 10 dana pre skupštine; izuzimaju se odluke banovinskih skupština, ako se ne drže barem deset dana pred glavnu skupštinu.

§ 46. Svaki predlog upućuje predsede nadležnom skupštinskom odboru.

Za opširnije predloge mogu se izabrati naročiti odbori po odredbama ovog poslovnika. Skupština rešava za svaki slučaj napose.

Kad predlog i izveštaj dođe na dnevni red, o njemu se prvo otvara načelna debata. Po tom se glasa, da li se predmet u načelu prima ili ne prima.

Ako se predlog u načelu prima, skupština raspravlja njegove pojedine odeljke (glave), o po tomu se ponovno glasa o predlogu u celini.

Splošne vesti

— Sklep I. polletja na narodnih šolah in proslava Sv. Save. Po odredbi kraljevske banske uprave je zaključek prvega polletja zadnje sobote v januarju z razdelitvijo dijaških knjižic po rednem pouku ob 11. uri pri dopoldanskem, odnosno ob 15. uri pri popoldanskem pouku. Ker pade letos zadnja sobota v januarju na 27. januarja, katerega dne se ima vršiti ob pouka prostem dnevu tudi proslave Sv. Save, je odredjeno, naj vsa šolska vodstva združijo zaključek I. polletja s proslavo Sv. Save. Po službi božji naj se vrši primerna proslava skupno za vso šolo in občinstvo, po proslavi pa je razdeliti mladini dijaške knjižice.

— Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani bo izdala v začetku leta 1934. »Stalež šolstva in učiteljstva ter prosvetnih ustanov v dravski banovini po stanju 1. januarja 1934. Stalež bo obsegal vse šole, tečajev in prosvetne ustanove v banovini s podrobnimi podatki krajev, šol, tečajev in učiteljstva s statistiko vseh kulturnih ustanov v kraju, srezu in banovini.

— Šolski časopis. Odbor za sestavo poizkusne številke šolskega časopisa pri sekciji JUU za dravsko banovino prosi vse tovariše in tovarišice, ki žele sodelovati v tej številki, ki bo izšla v prvi polovici letošnjega marca, naj dostavijo rokopise na naslov tov. Jožeta Zupaničiča, učitelja na osnovni šoli v Litiji. Rok do 1. februarja t. l.

— Streleške družine so dobile svojo koračnico. Pred kratkim je izšla nova slovenska skladba »Streleška koračnica« za moški zbor, katero je skomponiral na besedilo g. A. Mohorja, tajnika streleške družine v Mariboru, profesorica drž. učiteljske šole Ervina Popas v Mariboru, in jo tudi sama založila. Skladba je bojevit, melodiozna in lahko izvedljiva, da jo zamorejo proizvajati tudi podeželske streleške čete. Z ozirom na dejstvo, da je to raj skladba namenjena strelecem in je nositeljica jugoslovanske nacionalne ideje, jo vsem streleškim družinam toplo priporočamo. Da je nabava v večji množini tem lažje mogoča, je cena izvodu le 5 Din. Dobiva se v samozaložbi skladateljice v Mariboru, Maistrova 3.

— Narodne pesmi z napavi. Nabral in uredil za štiri enake glasove Janko Zirovnik. Druga preurejena izdaja v dveh zvezkih. — I. zvezek. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1933. Pred več nego 50 leti je takrat mladi, za vse lepo in dobro navdušeni, vsestransko delavni učitelj Janko Zirovnik na pobudo glasbenega učitelja skladatelja Antona Nedvčda zbiral narodne pesmi, ki so v kratkih presledkih izšle v 4 zvezkih žepne oblike. Znani Zirovnikov pevski zbor v St. Vidu nad Ljubljano je pridno in vztraj-

no gojil narodno pesem in z njo žel velike uspehe. Zirovnikove zbirke narodnih pesmi že nekaj let ni več dobiti na knjižnem trgu. Na pogosto povpraševanje po njej je Učiteljska tiskarna v Ljubljani založila drugo, pomnoženo in preurejeno izdajo v dveh zvezkih male osmerke. Prvi zvezek je ravno kar te dni izšel. V njem je 123 narodnih napjevov na 183 straneh. Vse pesmi so sestavljene za štiri moške glasove v prosti, enostavni harmonizaciji brez vseh modernih primesi in izumetničenj tako, kakor jih poje naš preprosti narod, kakor jih pojó naši fantje v poletnih večerih na vasi, pri ženitovanjih, gostijah ali k naboru gredé. Cena kartoniranemu I. zvezku je 50 Din, v polplatno vezanemu 56 Din.

— Blagajniške knjige za krajevne šolske odbore. Upravitelji, poslovođe in blagajniki krajevnih šolskih odborov sprašujejo po novih blagajniških knjigah, ki bi bile v skladu s predpisanimi tiskovinami za sestavljanje proračunov in obračunov. Dobili smo pojasnilo, da so bile do sedaj predpisane le nove tiskovine za proračune in obračune. Za poslovne knjige pri krajevnih šolskih odborih ni bila podana še nobena odredba. Kakor smo se informirali, je zadeva v proučevanju in bodo prešla šolska upraviteljstva in krajevni šolski odbori svoječasno potrebna navodila.

— Šolskim vodstvom oddaja »Sadjarstvo in vrtnarstvo društvo v Ljubljani« za čtivo pri pouku iz sadjarstva in vrtnarstva posamezne številke »Sadjarja in vrtnarja« po znižani ceni 100 števk za 10 Din. Naročite čim prej in naznanite, po koliko želite enakih števk. Sezite hitro po ugodni priliki, dokler je še kaj zaloge in izbire. Večjim naročnikom se bo dodalo nekaj jubilejnih števk za pridne in revne učence.

— Stalež vsega šolstva in učiteljstva ter kulturnih ustanov v dravski banovini se pripravlja in ga izda ter založi Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani v začetku marca t. l. Ker bo vseboval »Stalež« osebne podatke in kulturni pregled vasi, sreza in banovine, ne dvomimo, da si ga naroči sleherna šola, pa tudi mnogi posamezniki.

— Esperanto v šole in prakso. Ze v več državah je esperanto vpeljan v šole kot neobvezen predmet. Ko bi se pa esperanto vpeljal v vse šole kot obvezen predmet, bi se koristilo niti preceniti ne dale. Pomislimo samo, koliko jezikov mora znati vsak, ki se peča s trgovino, industrij. Zato se je že večkrat sprožila misel, vpeljati kak mednarodni jezik kot obvezen jezik v vse šole v vseh državah. Ze pred Društvom narodov se je to vprašanje načelo (L. 1922.), pa stvar je bila črtana z dnevnega reda. Ni pa seveda s tem zadeva bila odpravljena s sveta. L. 1922. se je na pobudo dr. Privat-a sklicala naučno-

tehnična konferenca za vpeljavo esperanta v šole. Ta konferenca je vzbudila veliko pozornost vseh javnih krogov. Naslednje leto se je vršila slična konferenca v Benetkah. L. 1925. je Mednarodno Esperantsko Udruženje (Universala Esperanto Asocio) organiziralo dve slični konferenci v Parizu. Prva se je bavila s vprašanjem »Esperanto in znanost«, druga pa, pod predsedstvom Trgovske Zbornice v Parizu, je sklicala trgovske kroge, da obravnavajo o tem vprašanju. 400 trgovskih zbornic je poslalo svoje zastopnike, navzoči so bili delegati raznih gospodarskih udruženj, zastopani so bili velesejmi in II držav je poslalo na to konferenco svoje vladne zastopnike. Na to konferenco so vabljeni vsi: trgovske zbornice, predsedniki velesejmov, gospodarska udruženja vseh vrst, trgovske šole, strokovne organizacije, tujskoprometne organizacije, paroplovne in zrakoplovne družbe, radio-družbe, hotelirji, potem šole vseh vrst od najnižjih do najvišjih, filmska podjetja, učiteljska in proforska udruženja, prosvetna društva itd. Ta konferenca naj pokaže vedno večje zanimanje za esperanto in ugla-di pot v šole. Dunajska radio-postaja bo vsako sredo zvečer (21—22) objavljala važne novice glede te mednarodne konference.

Osebnne zadeve

—i Napredovali so učitelji(-ce): v IX. skupino: Kutin Elizabeta iz Boh. Bistrice; Znidarčič Anzelma iz St. Vida; Kramer Franc iz Blance; Bizjak Mirko iz Gor. Radgone; Novak Matilda iz Prevorja; Kraje Justina od Sv. Antona; Keržin Stefan iz Krvave peči; Slokar Rastislav iz Bogojine; Kosović Suzana iz Beltincev; Rihar Rozalija od Sv. Miklavža; Korban Anton iz Fokovcev; Dolžan Egidija iz Vač; Mrše Rozalija iz Tržišča; Podboj Stanislava iz Zibike; v VIII. skupino: Vardjan Vida iz Podzemlja; Kodrič Leopoldina od Sv. Marjete ob Pesnici; Gaber Ana iz St. Vida pri Planini; Horvat Albina iz Dol. Lendave; Roje Anzelma iz Hotize; Sinko Justina iz Križevcev; Kus Marija iz Loma; Ornik Cecilija iz Sv. Vida; Potočnik Sonja iz Petrovč; Štiglic Jožefa iz Rečice ob Savinji; Zen Vladimir iz Toplice; Drobnič Angela iz Loškega potoka.

Učiteljski pravnik

—§ Kazni zaradi neopravičenih šolskih zamud. V zadevi postopka pri odmeri in izvršitvi kazni za neopravičene šolske zamude je odločilo ministristvo prosvete z odločbo z dne 1. januarja 1934 O. N. br. 82.114 za primere, da ostane rubežen brezuspešna, ker kaznovana stranka nima nobenega premoženja in stranka tudi ne pristane na izpremembo denarne kazni v delo na šolskih ali občinskih poslih nastopno.

—Točko 8 razpisa ministristva prosvete O. N. br. 12.087 z dne 23. feb. 1933 (IV No 4011/I) je tolmačiti sledeče:

Siromašni roditelji in skrbniki, kateri nečejo ali absolutno ne morejo plačati kazni v denarju, morajo denarno kazen odslužiti na občinskih ali šolskih poslih, računajoč višino dne, kakor je to določeno v zadnjem odstavku točke 8 razpisa ministristva prosvete O. N. br. 12.087 1933.

Iz navedene odločbe ministristva prosvete sledi z ozirom na zadevna določila § 61. zakona o narodnih šolah, da je pristopiti k izvršitvi kazni z delom na šolskih ali občinskih poslih ne glede na to ali ubožni starši pristanejo na izpremembe denarne kazni v delo na občinskih ali šolskih poslih.

—§ Ali dobi šola za čas od 1. I. 1933. do 31. III. 1934. dvanaestine? A. A. v B.

Odgovor: Ker znaša Vaš šolski proračun za I. 1933. Din 9500—, je upravna občina

Drobiž iz učiteljske torbe

(Nabral —nč—)

Naše časopisje je povsem spregledalo dogodek, ki so ga pa zabeležili vsi zagrebški listi: z rešenjem vrhovnega sodišča je bil končan spor okrog imovine, ki je bila last bivšega Saveza hrvatskih učiteljskih društev. Kasacijsko sodišče je odločilo, da je po likvidaciji SHUD njegov pravni naslednik zagrebska sekcija JUU. Ta je sedaj že nastopila pravice do »Hrvatskega učiteljskega doma« na trgu kralja Aleksandra in »Hrvatskega učiteljskega konvikta« v Klaičevi ulici. Bratski zagrebški sekciji JUU pa je bila izročena ob tej priliki tudi ostala imovina, ki jo je bivši likvidacijski odbor SHUD izročil za čuvanje okrožnemu sodišču (hranilne knjižice, blagajniške knjige, gotovino i. dr.) Sekcija JUU je pričela te dni že s popravilanjem Hrvatskega učiteljskega doma, koder so najpoprej uredili učiteljsko čitalnico. Na pomlad pa bodo temeljito preuredili obe svoji stavbi.

Slovaška Matica je največja prosvetna ustanova naših severnih bratov Slovakov. Praznovali so nedavno 70 letnico njenega obstanka. Zanimivo je, da je M. S. l. 1875. madžarska vlada razpustila, njeno imovino v znesku več stotisoč goldinarjev pa zaplenila in osnovala iz te vsote v Budimpešti društvo za pomadžarenje Slovakov. Nad tem se je zgrajal ves kulturni svet. Madžarski teror pa ni uničil pomembne narodne institucije, ki si je postavila za cilj širjenje prosvete, proučevanje jezika in zbiranje narodne folklore. Danes šteje Slovaška Matica sedem centralnih

in 137 krajevnih odborov. Vsega članstva pa je preko 20.000. Ima 3.000 krajevnih knjižnic in v njih 150.000 knjig. Zlasti uspešno delo je razvila MS po ustanovitvi CSR. Po prevratu so imeli nad 10.000 predavanj ter 1000 akademij in raznih svečanosti. Gledališka centrala Slovaške Matice beleži, da prireajo v njej včlanjeni diletantski odri letno čez 4.000 predstav.

Lepe številke kažejo sijajen kulturni razvoj, od kar se je Slovaška rešila budimpeštanskega tiranstva in ji je v CSR omogočeno svobodno kulturno življenje. Odveč bi bilo poudarjati, da je Slovaško učiteljsko med najbolj agilnimi delavci in funkcionarji v M. S.

Pred dnevi so priobčili prestolnjski dnevniki osmrtnice za trgovcem Vasom Dukovičem, ki jih je podpisal: »Zadužbinski odsek ministristva prosvete«. Za naše prilike vsekakor neobičajen pojav. Globlja stran te zadeve pa je taka-le:

V vzhodnem delu naše države imajo šole in ostale kulturnoprosvetne ustanove mnogo, mnogo naklonjenih podpornikov. Domala vsaka šola ima po enega ali več »dobrotvorov«, ki so s svojimi volili podprli razmah prosvete.

Svojih domačih krajev pa dobrotvori ne pozabljajo niti takrat, če jih je življenjska pot zanesla daleč od doma, čez veliko lužo, kjer jim je zaslajala srečna zvezda. Tipičen primer prosvetnega podpornika nam nudi Vasa Dukovič iz Risan v Boki Kotorski, ki je pred tedni umrl v Denveru v državi Koloradu (Združene države Severne Amerike). Kot sin majhne trgovske družine je obiskoval najprej osnovno šolo v domačem kraju.

Za tem ga je stric poslal v svet, da izpopolni nauke v trgovski stroki. Sreča mu je bila mila. Ustanovil se je v Denveru, glavnem mestu države Kolorado, koder je začel uspešno trgovati. Poštenemu in vrlému Jugoslavanu pa so sčasoma ponudili tudi vodilna mesta v raznih denarnih, trgovskih in industrijskih zavodih. Med svetovno vojno je pomagal Jugoslovanskemu odboru in je bil med največjimi dobrotniki, ki so pomagali graditi Jugoslavijo. Po vojni je bogato podprl svojo ožjo domačijo. Občini Risan je dal na razpolago mnogo denarja, da je lahko zadostila svojim potrebam. Večen spomenik pa mu je zgradba »Narodni dom«, koder imajo svoje prostore vse domače risanske nacionalne ustanove. Preveč bi bilo naštevati, če bi hoteli navesti vse podpore cerkvam in samostanom, zabeležimo pa naj, da je ustanovil Dukovič »zadužbino«, ki jo opravlja naše prosvetno ministristvo ter znaša 5 milijonov dinarjev. Iz tega zneska se šola letos 50 gojencev, ki posejajo najrazličnejše učne zavode. S svojimi velikodušnimi štipendijami, ki omogočajo mladini iz Zetske banovine nadaljnje šolanje, si je postavil večkratni dolarski milijonar najlepši spomenik. Prav zato mu je naročil zadužbinski odsek našega prosvetnega ministristva časopisne osmrtnice, da proslavi s tem spomin našega velikega narodnega dobrotnika.

Na zblizevanju z bratsko Bolgarijo delujejo vse naše prosvetne ustanove. V SSS je bilo sprejeto že tudi bolgarsko telovadno društvo »Junak«. Zadnjič so posetile Beograd bolgarske intelektualke, katerim so priredili prirsčno pozdravno manifestacijo na Kolarčevi univerzi. Kakor doznavamo, so se

že tudi podvzeli koraki za zblizanje med našim JUU in BUS Jugoslovanskim učiteljskim udruženjem in Bolgarskim učiteljskim Sva-zom. Tega koraka bo vesela vsekakor vsa naša in bolgarska nacionalna javnost.

Nekaj števk iz prosvetnega življenja v sosednji Bolgariji. V letih 1879. do 1888. je bilo le 1936 osnovnih šol, danes pa imajo: 2 univerzi, (ena je državna in ima nad 5.000 slušateljev. Univerza ima vse fakultete, razen tehnične). V Sofiji imajo tudi Umetniško in pa Muzičko šolo. Višjo zadržno šolo in dve Visoki učiteljski šoli (odgovarjata našim Višjim pedagoškim šolam). Ostalih prosvetnih zavodov je v državi (kakor kažejo zadnje številke): 98 gimnazij z 31.389 dijadi, 170 gospodarskih šol — 20.000 gojencev, 36 strokovnih šol s 5.300 dijadi, 1258 progimnazij s 134.342 učencev, 5700 osnovnih šol s 477.000 učencev. Za primerjavo maj služni ta ugotovitve: Leta 1880. je bilo pismenih prebivalcev 21%, leta 1932. pa je poraslo število na 57,86%. (Statistika z dne 1. jan. 1932 izkazuje v kraljevini 6 milijonov prebivalcev, 85% od tega je Bolgarov, 350.000 je Turkov, ki so se pa že naturalizirali.)

Izmed važnejših kulturnoprosvetnih ustanov navajam: Bolgarsko kraljevsko akademijo, Bolgarski arheološki institut, Bolgarski narodni arheološki muzej, Bolgarski etnografski muzej, Kraljevski prirodoslovni muzej, 23 bolgarskih mest pa ima lastne muzeje, koder hranijo starine iz najdaljših časov bolgarske zgodovine ali pa iz zgodovine drugih narodov, ki so živeli na ozemlju današnje Bolgarske.